

PODSUMOWANIE

PoMOCna KAWA #34

KWESTIE PRAWNE — LEGALNY POBYT
UCHODźCÓW Z UKRAINY W POLSCE

26 ORGANIZACJI WZIĘŁO UDZIAŁ W NASZYM SPOTKANIU Stowarzyszenie OVUM, Stowarzyszenie Mudita, Łódzkie Centrum Wielokulturowe, Migrant Info Point, Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Fundacja Ocalenie Centrum Praw Kobiet, Fundacja Rozwoju Dzieci i inni

We wtorek 4 lipca gościliśmy prelegentkę ze Stowarzyszenia Interwencji Prawnej – Patrycję Mickiewicz (radczyni prawna z wieloletnim doświadczeniem w obszarze prawa migracyjnego)

Dwie grupy obywateli Ukrainy i dwie ustawy

Patrycja Mickiewicz dla uporządkowania rozważań na temat legalizacji pobytu obywateli Ukrainy w Polsce podzieliła ich na **dwie grupy** – tych, którzy w Polsce przebywali przed 24 lutego 2022 roku, oraz tych, którzy w ramach ochrony czasowej przybyli na terytorium Polski z zamiarem pozostania tutaj po eskalacji inwazji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę.

Aby zrozumieć kwestie związane z legalizacją pobytu osób z Ukrainy w Polsce, należało ponadto **przywołać dwie ustawy, które ów kwestie regulują**. Są to:

- **ustawa o cudzoziemcach** – która określa zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu i wyjazdu, a także tryb postępowania oraz organy właściwe w tych sprawach;
- **specustawa o pomocy obywatelom Ukrainy (w związku z unijnymi przepisami o ochronie czasowej)** – określająca szczególne zasady zalegalizowania pobytu obywateli Ukrainy, którzy przybyli do Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terenie tego państwa, oraz obywateli Ukrainy posiadających Kartę Polaka, którzy wraz z najbliższą rodziną z powodu tych działań przybyli do Polski.

Pierwsze regulacje i zmiany

Prelegentka zwróciła słuchaczom uwagę, że **w przestrzeni publicznej w kontekście legalizacji pobytu obywateli Ukrainy funkcjonuje data 24 sierpnia 2023 roku - o której możemy już zapomnieć.** Jest ona związana z pierwszymi regulacjami. Wówczas legalny pobyt trwał od 18 miesięcy, czyli od 24 lutego 2022 do 24 sierpnia 2023 roku. **Jednak nowelizacja w czerwcu 2023 roku wprowadziła nowy termin końcowy legalnego pobytu - zasadniczo 4 marca 2024 roku.** Jak tłumaczyła Patrycja Mickiewicz, ustawodawca przewidział dwie sytuacje, kiedy termin pobytu w Polsce jest dłuższy. Dotyczy osób (oraz ich rodziców), które:

- korzystają w Polsce z wychowania przedszkolnego i wychowania szkolnego;
 - pobierają naukę w Polsce;
- wówczas data ich legalnego pobytu **mija 31 sierpnia 2024 roku;**
- osób, które przystępują do egzaminu maturalnego w terminie poprawkowym
- wówczas data legalnego pobytu **mija 30 września 2024 roku.**

Potwierdzeniem prawa do legalnego pobytu (które nabywa się z mocy prawa - tj. bez konieczności pisania wniosków itp.) **jest numer pesel z adnotacją UKR.**

Obywatele Ukrainy, którzy przebywali w Polsce przed wybuchem wojny

Jak zaznaczyła ekspertka ze Stowarzyszenia Interwencji Prawnej, **osoby, które przybyły z Ukrainy do Polski przed inwazją, również zostały objęte specjalnymi rozwiązaniami.** Odbywa się jednak częściowo w trybie specustawy o pomocy obywatelom Ukrainy. Chodzi o osoby, które nie korzystają w Polsce z ochrony czasowej i legalizują swój pobyt zasadniczo na podstawie przepisów ustawy o cudzoziemcach tak jak obywatele każdego innego państwa, niebędącego państwem członkowskim Unii Europejskiej. Specustawa przedłuża ważność dokumentów pobytowych do 4 marca 2024 roku:

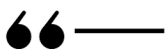
- **wizy krajowej** (nie daje to możliwości przekroczenia granicy za wyjątkiem kierowców w transporcie międzynarodowym);
- **zezwolenia na pobyt czasowy**, których ważność również kończy się od 24 lutego 2022 roku.

Regulacje covidowe

Prelegentka oceniła, że **sytuacja osób, które przyjechały do Polski przed wojną w ramach ruchu bezwizowego i pozostały w Polsce na podstawie tzw. regulacji covidowych** (czyli wprowadzonych także w obszarze legalizacji pobytu w związku z pandemią koronawirusa) wydaje się bardziej skomplikowana. Regulacje covidowe nie przedłużyły prawa pobytu w ruchu bezwizowym, a dały możliwość złożenia wniosku o pobyt czasowy na podstawie ustawy o cudzoziemcach do dnia, w którym upłynie 30 dni od końca stanu zagrożenia epidemiologicznego. Ciężko jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie, czy taka osoba korzysta z rozwiązań specustawy.

Niepotrzebna zmiana

Za niekorzystną zmianę uznaje się uchylene w styczniu 2023 roku postanowień art. 38 specustawy, który pozwalał zasadniczo każdemu obywatelowi Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest lub był uznawany za legalny, otrzymanie zezwolenia na pobyt czasowy na okres trzech lat. Jak tłumaczyła Patrycja Mickiewicz:

To było świetnie rozwiązanie, na które wiele, wiele osób czekało. Dlaczego? Otóż dlatego, że ustawodawca przy spełnieniu terminu tego warunku złożenia wniosku w określonym terminie przewidywał udzielenie zezwolenia na okres 3 lat [...]. to było takie rozwiązanie, na które wielu czekało, ponieważ [...] to była taka gwarancja stabilności. Wiele osób przyjechało do Polski, nie wiedząc, co będzie, jak będzie. Wszyscy wiedzieli, że ten pobyt będzie legalny do 24 sierpnia, co wydawało się na początku tak odległą datą, ale dla wielu osób istniała już obawa, co będzie dalej. Więc to rozwiązanie jakby wprowadzono poczucie bezpieczeństwa.

Należy zaznaczyć, że istniały przesłanki odmowne otrzymania zezwolenia i były one następujące:

- wymagają tego względy obronności lub bezpieczeństwa państwa, lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- obowiązuje wpis danych obywatela Ukrainy do wykazu cudzoziemców, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest niepożądany.

Ustawodawca wprowadził zamiast tego **regulację, zgodnie z którą tylko trzy określone grupy obywateli Ukrainy korzystających w Polsce z ochrony czasowej mogą skutecznie złożyć wniosek o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy na podstawie przepisów ustawy o cudzoziemcach**. Są to uchodźcy z Ukrainy, którzy:

- złożą wniosek o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy i pracę;
- złożą wniosek o pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji;
- prowadzą w Polsce działalność gospodarczą i taki powód wskażą jako podstawę wniosku o udzielenie zezwolenia.

Stowarzyszenie Interwencji Prawnej **udostępnia całość informacji prawnej związanej z m.in. legalizacją pobytu obywateli Ukrainy na swoim [portalu informacyjnym dla osób uciekających z Ukrainy](#)**. Możecie znaleźć tam także ofertę szkoleń, otrzymać szybką poradę prawną oraz śledzić najnowsze zmiany w prawie w związku z uchodźcami.

Jeśli potrzebujesz kontaktu do konkretnej organizacji, napisz do nas na adres: mapujpomoc@culturelab.pl.